

Magdalena Barbaruk – kulturoznawczyni. Profesorka UW, dyrektorka Instytutu Kulturoznawstwa UW oraz członkini redakcji „Kontekstów”. Autorka książek *Długi cień Don Kichota* (2015), *Sensy błędzenia. La Mancha i jej peryferie* (2018) i *Ruch Amereidy* (2024, nominacja do Nagrody im. Marcina Króla). Zajmuje się sprawczością literatury, jej wpływem na sposoby życia jednostek, wspólnot oraz przestrzeni. Prowadzi badania w Hiszpanii oraz w krajach Ameryki Południowej, głównie w Chile. Jej ostatnia książka poświęcona jest działalności tak zwanej Szkoły z Valparaíso, która połączyła architekturę i poezję z misją dekolonizacji Ameryki.

Owen Barfield (1898–1997) – brytyjski filozof, pisarz, poeta, krytyk. Był jednym z założycieli nieformalnej grupy towarzysko-intelektualnej The Inklings (lata 30. i 40. XX wieku) zrzeszającej intelektualistów z Oxfordu. Śmiała i oryginalna myślowo książka *Poetic Diction* (1928) uchodziła pośród jego uniwersyteckich przyjaciół za „księgę świętą”. Pomieszczone tam uwagi na temat języka i słowa poetyckiego wywarły znaczący wpływ m.in. na C.S. Lewisa i J.R.R. Tolkiena, a nieco później na T.S. Eliota. Przez lata był niemal zapomniany w przestrzeni akademickiej humanistyki. W ostatnich latach wznowiono *Poetic Diction* i inne książki (*Unancestral Voice; The Rediscovery of Meaning; Speaker's Meaning* oraz *Saving the Appearances: A Study in Idolatry*).

Agnieszka Bednarek-Bohdziewicz – literaturoznawczyni i antropolożka kulturowa, doktorka nauk humanistycznych. Adiunktka w Instytucie Antropologii UG. Współpracowniczka Pomorskiego Centrum Badań nad Kulturą UG, członkini Instytutu Kaszubskiego, Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego oraz Pomorskiego Towarzystwa Filozoficzno-Teologicznego. Autorka książki *Homo capax, capax hominis. Z problematyki antropologicznej w późnej twórczości Adama Mickiewicza* (2019, Nagroda Oddziału PAN w Gdańsku dla młodych naukowców).

Kinga Burek-Domżańska – artystka i badaczka. Doktorantka dyscypliny Sztuki wizualne i konserwacja dzieł sztuki UKEN w Krakowie. Laureatka nagrody im. Mariana Sokołowskiego za najlepszą pracę magisterską w Instytucie Historii Sztuki UJ 2022–2023. Artystka wizualna notowana na II miejscu Kompas Młodej Sztuki 2024.

Cristina Campo (1923–1977, właśc. Vittoria Guerrini) – włoska poetka, eseistka i tłumaczka. Jej poezje mieszczą się w zebnanym pośmiertnie tomie *La Tigre Assenza*, literaturze poświęciła natomiast liczne szkice i eseje, dziś uznawane za jedno z największych osiągnięć współczesnej eseistyki włoskiej; zebrane zostały w opublikowanych pośmiertnie tomach *Gli imperdonabili* (1987) i *Sotto falso nome* (1998). Przekładała m.in. Simone Weil, Katherine Mansfield, Friedricha Hölderlina, Hugo von Hofmannsthal, Eduarda Mörickego, Héctora Murene, Thomasa Stearnsa Eliota, Emily Dickinson, Johna Donne’a, Djunę Barnes, Virginie Woolf, Williama Carlosa Williamsa. Jej spuściznę literacką stanowią także tomy korespondencji, m.in. *Lettere a Mita* (1999); *Caro Bul. Lettere a Leone Traverso* (1953–1967) (2007); *Il mio pensiero non vi lascia. Lettere a Gianfranco Draghi e ad altri amici del periodo fiorentino* (2011), *Carteggio di Cristina Campo e Alessandro Spina* (2007); *Un ramo già fiorito. Lettere a Remo Fasani* (2010). W Polsce ukazał się tom poświęcony pisarce *Cristina Campo. Le parole e il destino* (red. Małgorzata Ślarzyńska).

Anne Carson – kanadyjska poetka, eseistka, tłumaczka. Jest profesorką literatury klasycznej, wykładała na McGill Universi-

ty oraz University of Michigan. W swojej twórczości nawiązuje zarówno do źródeł kultury zachodniej, jak i do tradycji modernistycznej. Opublikowała kilkanaście książek. W Polsce dotychczas ukazały się *Słodko-gorzki eros. Eseje* (1989; wyd. pol. 2020, 2025), *Autobiografia czerwonego. Powieść wierszem* (1998; wyd. pol. 2022), *Piękno męża* (2001; wyd. pol. 2022), *Dekreacja. Wiersze, eseje, opera* (wyd. pol. 2024). Jest laureatką wielu nagród literackich, jako pierwsza kobieta w historii otrzymała prestiżową T.S. Eliot Prize (2001). W 2025 roku odznaczona Międzynarodową Nagrodą Literacką im. Zbigniewa Herberta.

Bartolo Cattafi (1922–1979) – poeta, uważany za jednego z najoryginalniejszych twórców XX wieku piszących języku włoskim. Zadebiutował tomem *Nel centro della mano* (1951), podejmował też liczne podróże po Europie i północnej Afryce, których echa pojawiały w kolejnych zbiorach – jak *Partenza da Greenwich* (1955). Jego następne tomy poetyckie to m.in. *Qualcosa di preciso* (1961), *Losso, l'anima* (1964), *L'aria secca del fuoco* (1972); *La discesa al trono* (1975); *Marzo e le sue idi* (1977); *Lallodola otobrino* (1979) czy wydane pośmiertnie *Chiromanzia d'inverno* (1983) i *Segni* (1986). Nagrodzony m.in. Premio Carducci, Premio Chianciano i Premio Mondello. Jego twórczość nie mieściła się w dominujących we Włoszech lat 60. i 70. XX wieku prądach poetyckich. W Polsce poezje Cattafiego ukazały się po raz pierwszy w postaci tomu *Coś konkretnego (Qualcosa di preciso)* w tłumaczeniu Małgorzaty Ślarzyńskiej (2025).

Dariusz Czaja – antropolog kultury, eseista, recenzent muzyczny. Prof. dr hab., wykładowca w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UJ, były redaktor kwartalnika „Konteksty”. Opublikował m.in.: *Gdzieś dalej, gdzie indziej* (2010, nominacja do Nagrody Literackiej Nike, nagroda „Warszawska Premiera Literacka” 2011); *Znaki szczególne. Antropologia jako ćwiczenie duchowe* (2013); *Inne przestrzenie, inne miejsca. Mapy i terytoria* (red., 2013); *Kwintesencje. Pasaże barokowe* (2014), *Scenariusze końca. Zmierzch, kres, apokalipsa* (red., 2015), *Ruiny czasu. Rozmowy o twórczości* (2016), *Gramatyka bieli. Antropologia doświadczeń granicznych* (2018, nominacja do Nagrody Literackiej Nike), *Cena sztuki. Tezy o zaczarowaniu* (2020), *Blask ciemnieje. Lektury hermeneutyczne* (2021), *Szczeliny czasu. Reminiscencje, repetycje* (2022), *Iluminacje. Sztuka jako forma poznania* (2025).

Krzysztof Czyżewski – poeta i praktyk idei, eseista, tłumacz, redaktor, reżyser. Współtwórca Fundacji Pogranicze i Ośrodka „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów” w Sejnach oraz Międzynarodowego Centrum Dialogu w Krasnogrudzie. Inicjator programów dialogu międzykulturowego, wykładowca na uczelniach w Europie, Azji i USA, profesor Uniwersytetu Bolońskiego i Rutgers University. Autor zbiorów poezji i esejów, m.in.: *Ścieżka pogranicza* (2001), *Linia powrotu. Zapiski z pogranicza* (2008), *Miłosz. Tkanka łączna* (2014), *Male centrum świata*.

Zapiski praktyka idei (2017, Nagroda J. Tischnera), *Żegaryszki* (2018, Nagroda im. W. Kazaneckiego), *W stronę Xenopolis* (2019, Nagroda Ambasadora Nowej Europy), *Żegaryszki 2 i inne* (2021), *Iza kłauwa* (2022), *Żegaryszki. Wiersze najmniejsze* (2023), *Praktykowanie Utopii* (2024), *tykot* (2025).

Krystyna Dąbrowska – poetka, eseistka, tłumaczka. Autorka zbiorów wierszy: *Biuro podróży* (2006), *Białe krzesła* (2012), *Czas i przeszłość* (2014), *Ścieżki dźwiękowe* (2018), *Miasto z indu* (2022) i *Wiersze wybrane* (2025). Laureatka Nagrody Kościelskich (2013), Nagrody im. Wisławy Szymborskiej (2013), Nagrody Literackiej m.st. Warszawy (2019), Nagrody Poetyckiej im. Kazimierza Hoffmana KOS (2023), była też nominowana do Derek Walcott Prize for Poetry i National Translation Award in Poetry (2023). Jej wiersze przełożono na ponad dwadzieścia języków. Tłumaczyła m.in. poezję Louise Glück, Nuala Ní Dhomhnaill, W.C. Williamsa, Thoma Gunna, Charlesa Simica i Kim Moore.

Zuzanna Dolega – artystka wizualna. Specjalizuje się w technice pirografii, którą łączy ze sztuką papieru, tkaniną artystyczną oraz instalacjami typu *site specific*. Tworzy również monumentalne instalacje papierowe, kolaże oraz dzieła w duchu *asemic writing*, *blackout* i *redacted poetry*. Absolwentka Wydziału Malarstwa ASP w Gdańsku, adiunkta na tym wydziale, doktora sztuk pięknych. Jej prace były prezentowane i znajdują się w kolekcjach między innymi w Polsce, Niemczech, Danii, Macedonii, Turcji, Tunezji, Japonii, Chinach, Australii, Argentynie i Ekwadorze. Członkini prestiżowego międzynarodowego stowarzyszenia IAPMA. Laureatka stypendiów i nagród, w tym Nagrody Miasta Gdańska dla Młodych Twórców w Dziedzinie Kultury za rok 2020 oraz laureatka tegorocznej edycji targów sztuki paper positions w Berlinie.

Paweł Drabarczyk vel Grabarczyk – adiunkt w Instytucie Kulturoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Autor książki *Gorączka i popiół. Imaginaria nowej sztuki* (2023). Bada alternatywne historie sztuki, widmowe instytucje powoływane do życia przez artystki i artystów, a także funkcjonowanie w polu sztuki kategorii takich jak „wniosłość”, „niewyobrażalne”, *numinosum*, *sacrum* czy „niesamowite”.

Ewa Dżurak – etnografka, bibliotekarka. Pracuje w bibliotece w College of Staten Island (City University of New York). Przełożyła m.in. *Dzieło i życie: antropolog jak autor* Clifforda Gertza, *Symbole naturalne* Mary Douglas i *Proces rytualny* Victora Turnera, a także książkę *Opowiadaczka z Puebla Laguna* Leslie Marmon Silko. Jest członkinią zarządu Polish-American Ethnological Society / Polsko-Amerykańskiego Towarzystwa Etnograficznego.

Karoline Feyertag – filozofka. Wykłada na Uniwersytecie w Klagenfurcie, pracowała jako badaczka w IFK International Research Center for Cultural Studies, w École Normale Supérieure w Paryżu i w Akademii Sztuk Pięknych w Wiedniu. Jej książka *Sarah Kofman. Filozofia jako (auto)biografia* ukaże się niebawem po polsku nakładem wydawnictwa słowo/obraz teorytoria.

Weronika Grzesiak – historyczka sztuki, dr nauk humanistycznych. Wykłada w Instytucie Historii Sztuki UJ. Związana z Międzynarodowym Instytutem Badań nad Sztuką IRSA, członkini zarządu Fundacji Wspierania Kultury IRSA. Autorka książki *Modernistyczna architektura wschodniokarpackich uzdrowisk: dawne województwa lwowskie i stanisławowskie* (2025). Sty-

pendystka Fundacji Lanckorońskich z Brzezia (2025). Współkuratorstwo wystawy stałej *Przekroje. Galeria Architektury Polskiej XX i XXI wieku* w Muzeum Narodowym w Krakowie (2021).

Helena Hejman – literaturoznawczyni, redaktorka, członkini redakcji „Schulz/Forum”. W 2024 roku obroniła pracę doktorską poświęconą wybranym przypadkom psychosomatyczności w literaturze.

Danyło Ilnyckij – literaturoznawca, eseista, muzyk. Doktor nauk humanistycznych, pracuje w Katedrze Filologii Ukraińskiej Uniwersytetu Katolickiego we Lwowie. Zebrał i uporządkował trzy wydania prac Bohdana Ihora Antonycza: *Try pierścienie* [Trzy pierścienie] (2008), *Powne zibrannia tworiw* [Dzieła zebrane] (2009), *Wybrani twory* [Dzieła wybrane] (2012). Współredaktor i współautor wydania *Muza i czyn Ostapa Łuckoho* [Muza i czyn Ostapa Łuckiego] (2016), autor alfabety-encyklopedii *Antonycz wid A do Ja* [Antonycz od A do Ja] (2017). Zajmuje się m.in. badaniami literacko-teoretycznymi i artystyczno-intelektualnymi dyskursów Lwowa i Galicji lat 20. i 30. XX wieku w perspektywie międzykulturowej. Muzyk w zespole muzycznym *Try kroki w nicz* [Trzy kroki w noc].

Marianna Kijanowska – ukraińska poetka, prozaiczka, eseistka, tłumaczka i animatorka życia literackiego. Członkini Stowarzyszenia Pisarzy Ukraińskich oraz Ukraińskiego PEN Clubu. Z języka polskiego tłumaczyła m.in. poezję Bolesława Leśmiana i Juliana Tuwima, a także żyjących poetów młodszych pokoleń: Tadeusza Dąbrowskiego, Romana Honeta, Eugeniusza Tkaczyszyna-Dyckiego i Adama Wiedemanna. Podjęła również pracę nad tłumaczeniem *Dziadów* Mickiewicza. Za działalność przekładową została wyróżniona odznaką „Zasłużona dla Kultury Polskiej”. Uhonorowana prestiżową ukraińską Narodową Nagrodą im. Tarasa Szewczenki. Po polsku ukazał się jej tom *Babi Jar. Na głosy* (2021).

Michał Klinger – teolog prawosławny, biblista, były dyplomata. Długoletni wykładowca w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie i profesor w Wyższym Prawosławnym Seminarium Duchownym. Pracował na Wydziale Teologicznym w Tybindzie. Wykładał gościnnie na UW, UJ, Akademii Teatralnej w Warszawie oraz w USA. Autor książek: *Tajemnica Kaina* (1981), *Sztuka – hymn de profundis* (2010) i *Strażnik wrót* (2019).

Sarah Kofman (1934–1994) – francuska eseistka i filozofka. Profesorka na paryskiej Sorbonie, blisko współpracowała z Jacques'em Derridą. Opublikowała kilkadziesiąt książek filozoficznych, m.in. *L'Enfance de l'art. Une interprétation de l'esthétique freudienne* (1970), *L'Énigme de la femme: la femme dans les textes de Freud* (1980), *Le Respect des femmes: Kant et Rousseau* (1982), *Comment s'en sortir?* (1983), *Lectures de Derrida* (1984), *Mélancolie de l'art* (1985), a także głośnie książki autobiograficzne *Autobiogriffures* (1976) i *Rue Ordener, rue Labat* (1994), w których powraca do dzieciństwa, swych żydowskich korzeni i czasów wojny. W 1994 roku popełniła samobójstwo.

Agata Lipczik – historyczka sztuki, doktorka nauk humanistycznych, adiunktka w Pracowni Rzemiosła Artystycznego i Designu IS PAN. Zajmuje się badaniami nad polską sztuką użytkową XIX i I. połowy XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem biżuterii. Opublikowała książkę *Jubilertwo w międzywojennej Warszawie. Rzemiosło – ludzie – biżuteria* (2021).

Myrosław Marynowycz – członek założyciel Ukraińskiej Grupy Helsińskiej i wieloletni więzień polityczny. Doradca rektora

Ukraińskiego Uniwersytetu Katolickiego (od 2024 roku), kierownik Instytutu Religii i Społeczeństwa tegoż uniwersytetu (od 1997 roku). Kierował placówkami Amnesty International w Ukrainie (1991–1996). Prezes (w latach 2010–2014), a potem honorowy prezes Ukraińskiego Centrum Międzynarodowego PEN Clubu. Członek Grupy Inicjatywnej „Pierwszy Grudnia” – Ukraińskiej Karty Wolnego Człowieka.

Wiera Meniok – literaturoznawczyni, eseistka, tłumaczka. Pracuje w Zakładzie Literatury Powszechnej i Polonistyki Uniwersytetu w Drohobyczu, gdzie kieruje Polonistycznym Centrum Naukowo-Informacyjnym im. Igora Menioka. Inicjatorka i dyrektorka Międzynarodowego Festiwalu Brunona Schulza w Drohobyczu, prezeska Fundacji „Muzeum i Festiwal Brunona Schulza”. Członkini rad redakcyjnych pism „Konteksty”, „Tekstualia”, „Schulz/Forum”. Przełożyła na język ukraiński m.in. *Szkice krytyczne* Brunona Schulza. Trzykrotna stypendystka programu Gaude Polonia. Odznaczona nagrodą „Zasłużona dla Kultury Polskiej” (2012), brązowym medalem Gloria Artis (2024) oraz nagrodą Karpacka Europa Wspólnych Wartości przyznawaną przez Forum Europa–Ukraina (2020); otrzymała także odznaczenie „Za dobrą sprawę” Lwowskiej Kapituły Orderu „Ji” (2009).

Jewhen Nachlik – literaturoznawca, historyk literatury i krytyk literacki, antropolog literatury, komparatysta, ukrainista, polonista, rusycysta, kulturolog, historyk, tłumacz. Profesor, dyrektor Instytutu Iwana Franki Narodowej Akademii Nauk Ukrainy (Lwów), członek rzeczywisty Narodowej Akademii Nauk Ukrainy i Towarzystwa Naukowego im. Tarasa Szewczenki, członek zagraniczny PAU. Autor ponad 860 prac naukowych, w tym szesnastu monografii, wśród których ważne miejsce zajmują książki i publikacje poświęcone literaturze polskiej, polsko-ukraińskim kontaktom literackim oraz typologii. Członek komitetu redakcyjnego „Kijowskich Studiów Polonistycznych”. Był stypendystą Kasy im. Józefa Mianowskiego oraz Domu Funduszu Jana Pawła II w Lublinie. Laureat wielu ukraińskich nagród akademickich, państwowych i regionalnych.

Krystyna Piotrowska – artystka wizualna, graficzka, malarka, autorka instalacji i wideo. Jej twórczość dotyczy przede wszystkim tematów pamięci i identyfikacji – osobistej, kobiecej i żydowskiej. W latach 2006–2012 była inicjatorką i kuratorką cyklu wystaw Projekt Prózna. Współpracowała m.in. z Zachętą Narodową Galerią Sztuki, Centrum Kultury Zamek w Poznaniu, Galerią Arsenał i MOCAR-kiem. Laureatka wielu prestiżowych nagród, m.in. Międzynarodowych Biennale Grafiki w Lublanie i Sapporo oraz Nagrody Fundacji Marii i Łukasza Hirszców przyznawanej przez Żydowski Instytut Historyczny. Jej prace znajdują się w zbiorach m.in. Victoria and Albert Museum w Londynie, Moderna Museet w Sztokholmie oraz Muzeum Narodowego w Warszawie, Poznaniu i Wrocławiu.

Jurko Prochaśko – literaturoznawca, eseista, tłumacz, germanista, publicysta. Tłumaczy z języka niemieckiego (m.in. J.W. Goethego, H. von Kleista, R. Musila, J. Rotha, R.M. Rilkego, F. Kafkę, H. von Hofmannsthal, W. Benjamin), polskiego (J. Wittlina, J. Iwaszkiewicza, L. Kołakowskiego) i jidysz (D. Vogel). Laureat Nagrody im. Friedricha Gundolfa Niemieckiej Akademii Języka i Literatury w Darmstadt (2008) i Austriackiej Nagrody Państwowej „Translation” (2008). W latach 2011–2012 *fellow* w Wissenschaftskolleg zu Berlin, w 2013 roku stypendysta Fundacji Landis & Gyr (Szwajcaria), w latach 2014–2015 *visiting fellow* w Instytucie Nauk o Człowieku w Wiedniu. Członek Ukraińskiego PEN Clubu i kolegium redakcyjnego czasopisma „Krytyka”. Wykłada na Uniwersytecie im. Iwana Franki oraz w Instytucie Psychoanalitycznym.

Paweł Próchniak – literaturoznawca, antropolog literatury, krytyk literacki, eseista. Laureat Nagrody im. Kazimierza Wyki. Członek prezydium Polskiego PEN Clubu, przewodniczący Komitetu Nauk o Literaturze PAN oraz Rady Dyscypliny Literaturoznawstwo UKEN, zasiada też w Radzie Fundacji im. Zbigniewa Herberta. Członek zarządu Sekcji Autorów Dział Naukowych ZAiKS. Członek redakcji „Kontekstów”, redaktor serii wydawniczej „Granice wyobraźni” (Pasaże). Juror i przewodniczący Nagrody Literackiej Nike oraz Nagrody Poetyckiej Silesius. Wieloletni współpracownik Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”, gdzie kieruje Pracownią Antropologii Słowa, oraz Ośrodka „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów”. Pomysłodawca licznych konferencji naukowych, a także Miasta Poezji w Lublinie i Warszawy Wierszy oraz kierunku studiów Teksty kultury i animacja sieci (KUL). Współorganizator SchulzFestu i Drugiej Jesieni w Drohobyczu. Autor dziesięciu książek poświęconych literaturze i jej kontekstom. Ostatnio opublikował *W przeświacie. Szkice z Bramy* (2023).

Stanisław Rosiek – historyk literatury, eseista, wydawca. Profesor, wykładowca Uniwersytetu Gdańskiego, redaktor naczelny „Schulz/Forum”. W 1995 roku założył wydawnictwo słowo/obraz terytoria. Autor książek *Zwłoki Mickiewicza. Próba nekrografii poety* (1997), *[nienapisane]* (2008), *Władza słowa: szkice, notatki, świadectwa* (2011), *Mickiewicz (po śmierci). Studia i szkice nekrograficzne* (2013), *Odciecie. Szkice wokół Brunona Schulza* (2021), redaktor (z Włodzimierzem Boleckim i Jerzym Jarzębskim) *Słownika schulzowskiego* (2004). Otrzymał Nagrodę Kościelskich (1983), Poznańską Nagrodę Literacką (2022), Pomorską Nagrodę Literacką „Wiatr od morza” (2024) i Nagrodę Specjalną Miasta Gdańska w Dziedzinie Kultury „Splendor Gedanensis” (2025).

Andrzej Rozwadowski – archeolog. Prof. dr hab., pracownik Wydziału Archeologii UAM w Poznaniu oraz honorowy członek Rock Art Research Institute, University of the Witwatersrand, Johannesburg. Bada sztukę naskalną w Azji, Ameryce i Afryce. Ważnym wątkiem jego studiów jest znaczenie sztuki naskalnej we współczesnym świecie, ostatni projekt (NCN), którym kierował, nosił tytuł *Sztuka naskalna jako źródło współczesnej tożsamości kulturowej: syberyjsko-kanadyjskie studium porównawcze*.

Ostap Sływyski – ukraiński literaturoznawca, poeta i tłumacz. Doktor nauk humanistycznych, wykłada w Katedrze Filologii Ukraińskiego Uniwersytetu Katolickiego we Lwowie. Autor prac z dziedziny historii literatur słowiańskich Europy Środkowowschodniej XX i XXI wieku, translatologii oraz antropologii literatury. Autor pięciu tomików poetyckich – po polsku ukazały się wybory wierszy *Ruchomy ogień* (2009), *Adam* (2022) i *Syring* (2022). Tłumaczy z polskiego (m.in. Olę Tokarczuk, Hannę Krall, Andrzeja Stasiuka), bułgarskiego (Georgiego Gospodinowa), angielskiego, macedońskiego. W 2022 roku na podstawie rozmów z ofiarami i świadkami wojny Rosji przeciwko Ukrainie stworzył dokumentalny projekt *Słownik wojny* (wyd. pol. 2023).

Kama Sokolnicka – artystka wizualna, projektantka graficzna. Podstawą jej praktyki twórczej są słuchanie oraz montaż, które postrzega jako proces conceptualny. Posługuje się wieloma mediami i technikami, takimi jak rysunek, kolaż, malarstwo, instalacja czy rzeźba. Wychodząc od obserwacji ruchu myśli, tworzy prace, które bywają zbiorami afirmatywnych uwag o błędach: w czytaniu, słuchaniu i rozumieniu. Są to najczęściej bezgłosne obiekty, jednak wiele z nich sugeruje możliwość zaistnienia dźwięku. Ukończyła wrocławską Akademię Sztuk Pięknych w pracowni Eugeniusza Geta-Stankiewicza. W latach 2018–2019 wykładała na Akademii Sztuki w Szczecinie. Obecnie

prowadzi zajęcia z rysunku w Hochschule für Angewandte Wissenschaften w Hamburgu. W Wydawnictwie Ossolineum wkrótce ukaże się jej książka *Erozja. Zestaw przedmiotników*.

Monika Sznajderman – antropolożka kultury, pisarka, wydawczyni. Autorka książek *Zaraza. Mitologia dżumy, cholery i AIDS* (1994, 2020), *Współczesna Biblia Pauperum. Szkice o wideo i kulturze popularnej* (1998), *Blazen. Maski i metafory* (2000, 2014), *Falszerze pieprzu. Historia rodzinna* (2016, 2025) oraz *Pusty las* (2019). Współredaktorka antologii: *Nostalgia. Eseje o tęsknocie za komunizmem* (2002); *Znikająca Europa* (2006, 2015), *Jako dowód i wyraz przyjaźni. Reportaże o Palacu Kultury* (2015) i *Przeć ich nie zostawię. O żydowskich opiekunkach w czasie wojny* (2018). Od 1996 roku prowadzi Wydawnictwo Czarne. Za książkę *Falszerze pieprzu* uhonorowana Nagrodą im. Marii i Łukasza Hirszczyków, Nagrodą Literacką Miasta Radomia oraz Nagrodą im. Jerzego Turowicza, a także nominowana do Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego, Nagrody Literackiej Nike, Śląskiego Wawrzynu Literackiego oraz do Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus. Za *Pusty las* była nominowana do Nagrody Literackiej Nike.

Piotr Śliwiński – krytyk i historyk literatury. Profesor, wykłada na UAM. Autor i współautor dziesięciu książek o literaturze XX wieku i współczesnej; inicjator i redaktor dwudziestu książek na temat poezji. Kurator festiwalu Poznań Poetów, przewodniczący kapituły Poznańskiej Nagrody Literackiej, był też m.in. jurorem Nagrody Literackiej Gdynia i Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus. Ostatnio wydał antologię poetycką *Wolny wybór. Stulecie wierszy 1918–2018* (2018) oraz *Dyskursy, w dyskursach. Szkice o krytyce i literaturze lat ostatnich* (2019).

Ronald Stuart Thomas (1913–2000) – walijski poeta, pastor narodowego Kościoła walijskiego. Uchodzi za jednego z najbardziej znaczących poetów religijnych XX wieku. Jego poezja daleka jest od nurtu dewocyjnego, przeciwnie: właściwy jest jej ciemny ton, poetyka paradoksu, niepewność wobec ziemskich przejawów transcendencji i nieustające pytania kierowane wobec fundamentalnych konceptów i symboli chrześcijaństwa. Jest autorem tomów poetyckich: *Song at the Year's Turning* (1955), *Tares* (1961), *Not That He Brought Flowers* (1968), *Laboratories of the Spirit* (1975), *Welsh Aires* (1987), *Mass for Hard Times* (1992). Po polsku ukazał się wybór jego poezji *Biały tygrys: wiersze z lat 1945–1990* (2001).

Maciej Tramer – literaturoznawca, dr hab. prof. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Autor książek: *Literatura i skandal. Na przykładzie okresu międzywojennego* (2000), *Rzeczy wstydlive, a nawet mniej ważne* (2007), *Brudnopis in blanco. Rzecz o poezji Władysława Broniewskiego* (2010) oraz *Wszystko zmienne. Pięć szkiców o Władysławie Broniewskim* (2021). Opracował *Pamiętnik* (2013) i *Publicystykę* (2016) Władysława Broniewskiego.

Andrzej Tyszczyk – literaturoznawca. Profesor na KUL, gdzie od 2017 roku kieruje Katedrą Teorii i Antropologii Literatury. Członek Komitetu Nauk o Literaturze PAN oraz Polskiego Towarzystwa Estetycznego i Towarzystwa Naukowego KUL. Autor książek: *Estetyczne i metafizyczne aspekty aksjologii literackiej Romana Ingardena* (1993), *Od strony wartości. Studia z pogranicza teorii literatury i estetyki* (2007), *W kręgu tragiczności. Studia* (2018). Autor *Wyboru pism estetycznych Romana Ingardena* (2005), redaktor i współautor tomów w serii „Literatura w Kręgu Wartości”. W latach 2009–2016 dyrektor Instytutu Filologii Polskiej KUL.

Karen Underhill – profesorka studiów polsko-żydowskich na Wydziale Studiów Polskich, Rosyjskich i Litewskich Uniwersytetu Illinois w Chicago. Autorka książki *Bruno Schulz and Galician Jewish Modernity* (2024). Bada wielojęzyczną kulturę polsko-żydowską, zmieniającą się pamięć o żydowskiej przeszłości Polski, hybrydowe i diasporyczne formy kulturowe. Współzałożycielka Massolit Books & Cafe w Krakowie. Publikowała w „Tekstach Drugich”, „Jewish Social Studies”, „POLIN Journal”, „East European Politics and Societies”, „Czasie Kultury”, „Ruchu Literackim”, „Slavic and East European Journal” i „Jewish Renaissance”.

Dariusz Wojakowski – socjolog, wykłada w Katedrze Studiów nad Społeczeństwem i Technologią AGH w Krakowie. Interesuje się studiami regionalnymi i pograniczami kulturowymi, socjologią społeczności lokalnych oraz metodologią jakościową. Publikował m.in. w „Pograniczu”, „Kontekstach”, „Polish Sociological Review”, „Sociologii”, „Regional Science” oraz „Policy and Practice”.

Serhij Żadan – poeta, pisarz, aktywista, tłumacz, wokalista zespołu Żadan i Psy. Jest laureatem m.in. Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus, Austriackiej Nagrody Państwowej za Literaturę Europejską, Nagrody „Mosty Berlina”, Nagrody im. Josepha Conrada i Nagrody im. Hannah Arendt. Finalista serbskiej Międzynarodowej Nagrody Literackiej im. Aleksandra Tišmy. Otrzymał także tytuł Człowieka roku „Gazety Wyborczej”, Nagrodę Forum Współpracy i Dialogu Polska–Litwa i Pokojową Nagrodę Księgarzy Niemieckich. Jego książki przetłumaczono na kilkanaście języków. Po polsku ukazały się m.in. tomiki wierszy: *Historia kultury początku stulecia* (2005, 2022), *Drohobycz* (2018), *Etiopia* (2011) i *Antena* (2020), powieści: *Big Mac* (2005, 2022), *Depeche Mode* (2006, 2022), *Anarchy in the UKR* (2007, 2022), *Hymn demokratycznej młodzieży* (2008, 2022), *Woroszyłowgrad* (2013), *Mezopotamia* (2014), *Internat* (2019), kronika wojennego Charkowa *W mieście wojna* (2024), zbiór opowiadań *Arabeski* (2025) oraz dziennik poetycki *Skrypnykówka* (2025).

Dariusz Czaja, Paweł Próchniak *Anthropology of Poems*

An introduction to the problem of anthropological reflection dealing with poetry. The authors postulate the inclusion of poetry into the domain of anthropological reflection, arguing that poetry is not solely an object from aesthetic space but also belongs to an area of cognition and provides insight into areas of reality that are hard to reach or inaccessible; this is the reason why large scale anthropological discoveries can take place, and do so, also in poetry.

Dariusz Czaja *Che cos'è la poesia?*

An attempt at a philosophical and anthropological reflection on the essence of the poetic word. The author consciously situates his arguments beyond recognitions on the subject of poetry, to be found in routine philological and literary studies reflection. By referring to the philosophy of Karl Jaspers, Hans-Georg Gadamer, and Owen Barfield he indicates predominantly the cognitive and existential dimension of the poetic word. In doing so Dariusz Czaja demonstrates that contrary to colloquial notions poetry is not “dark speech”, a refined ornament of language, but a fully-fledged form of cognition. Moreover, the poetic word – sole, idiomatic, and irreplaceable – is exceptional. Extraordinarily, by indicating reality beyond itself (by aiming at the non-verbal world) it does not lose its substantial capacity and indicates itself. In other words: after fulfilling its referential function the poetic world does not vanish.

Owen Barfield *Language and Poetry*

The presented text is one of the chapters of Owen Barfield's *Poetic Diction* – a discourse immensely influential within the Oxford milieu during the 1930s and dedicated to the historical and structural aspect of the language of poetry. The published chapter discusses two types of comprehending the language of poetry: the model derived from mythology and continuing the latter's features, and the poetic style closer to abstract concepts. Applying historical examples Barfield demonstrates tension occurring between those two types of comprehending “poetic diction”.

Cristina Campo *Attention and Poetry*

This essay reflects on relations between poetry and attention comprehended as justice, the antithesis of imagination, a chaotic connecting of elements and surfaces. Attention, strongly enrooted in reality, would be thus the sole path of disclosing the mystery and, thus, an absolute form of sublimated poetic imagination. Concentrated contemplation of reality is conceptualised not only in the poetic key, but also in the axiological and spiritual one. In Campo's opinion “each human, poetic, spiritual error is essentially nothing but carelessness”. Attention which determines poetic activity is, simultaneously, the supreme expression of man's spirituality in contemporary times characterised, on the contrary, by a striving towards dispersion and decomposition.

Ronald Stuart Thomas *Poems***Cristina Campo *On William Carlos Williams***

An essay – an introduction to an anthology of poetry by William Carlos Williams (*Poesie*, Einaudi, 1962) – dedicated to the person and works of the American poet. Cristina Campo presents Williams' poetry as work based on the principle of incessant transformation and careful contemplation of reality. Campo compares him to Zen masters for whom the observation of nature and cycles of transformation constitutes a form of spiritual wisdom. At the same time, she draws attention to the profoundly American char-

acter of his poetry, enrooted in everyday language, city landscapes, and contemporary culture. In such ostensibly prosaic elements Williams discovers the universal dimension of experience. Campo interprets his work as a quest for an equilibrium between the local and the classical dimension of art, between the spontaneous and the rigour of form. Williams appears to be an independent artist, who by means of incessant experimenting with rhythm and word seeks a revival of the poetic language and a way of perceiving reality.

Cristina Campo *On John Donne*

Originally this essay comprised the translator's foreword to a volume of translations of John Donne's *Poesie amorose. Poesie teologiche* (Einaudi, Torino 1971). Donne's biography is described in the key of “a reconciliation of totally contrary forms” – from Catholic upbringing and marriage with Anne More to ordination in the Anglican church and the acceptance of the function of dean of St. Paul's cathedral in London. In Donne's poetry the author distinguishes love poems dedicated to the wife, and perceives in them the impact of the force of destiny and status, the initiation rank, and theological and contemplational poetry. The restriction of the space in which this takes place serves the reinforcement of the power of ultimate things and is a condition for expressing the unlimited character of spiritual dimension. Campo stresses that actually Donne's art – maintained in the spirit of the Counter-Reformation – is linked with a return to the cosmological and ascetic symbolism of the Middle Ages, with which the metaphorical merits of his poetry are connected.

Marianna Kijanowska *Poems***Dariusz Czaja *Voices from the Void***

An attempt at an anthropological commentary on an exceptional volume of poems: *The Voices of Babyn Yar* (2017) by the Ukrainian poet Marianna Kijanowska, recipient of the Taras Shevchenko National Prize for outstanding literary accomplishments. *Babyn Yar* is actually a single poem composed of numerous parts and constitutes a specific (poetic) mirror whose shattered fragments attempt to restore memory about the slaughter of ca. 34 000 Jews of Kyiv, committed in 1941 in Babyn Yar near Kyiv. The poems – hallucinatory, trance-like, and with an intentionally broken syntax – are an attempt at recalling and preserving individual, prematurely extinguished lives. This exceptionally emotional poetry also possesses great cognitive power. The author enters terrains preserved for the historian not in order to compete. Hers are different registers of the past and she attempts to apply imagination so as to fill spaces that have not been confirmed in available material. By doing so, Kijanowska interposes herself between established facts and events reconstructed by researchers in an attempt to recreate that which had not been recorded. She deals not with that which took place, but with that which could have occurred.

Wiera Meniok *Place of Hope. On the Most Recent Poetry by Serhiy Zhadan*

The author considers the poetry of Serhiy Zhadan written after the unleashing of Russian aggression in Ukraine. The warp of the essay consists of poems originating from Zhadan's first "wartime" volume – *The Life of Mary* (2015), and from the most recent volume: *Skrypnykówka* (2023; Polish edition 2025). The title relates to the first Ukrainian spelling, introduced in 1928 in Kharkiv, by Mykola Skrypnyk. His surname gave rise to the term "skrypnykówka" (or Kharkiv spelling), which symbolically returns in Zhadan's poems and his most recent prose – *Arabesque* (2024), intentionally echoing the title of a story by Khvylovy: written a hundred years ago it gave rise to an urban text from Ukrainian Kharkiv, which now, despite the war, is continued by Zhadan. The axis of the conceptual-interpretation essay is composed of the affinity of Zhadan's poems with the language of poetry by Rilke, Celan, Miłosz, and Ficowski and Schulz. Zhadan's poetry, written in the course of a war, is interpreted as an anthropological and metaphorical personification of catastrophe and, above all, as a place of hope.

Serhiy Zhadan *Selected Poems*

Krzysztof Czyżewski *Life of Expiration: Victoria Amelina*

Victoria Amelina (1986–2023) died in hospital due to injuries caused by a Russian missile attack in Kramatorsk on 1 July, 2023. As a child she dreamed of becoming a writer, but chose computer science and for ten years worked as a programmer and manager in international corporations. Awarded upon numerous occasions as an author of two novels, a children's book, and many essays and tales. Member of Truth Hounds, a Ukrainian civic organisation tracking cases of violation of international law. A field documentalist on the front line. Victoria Amelina is one of the victims of the war in Ukraine and an author of *Watching Women Watch the War*. Through the eyes of Ukrainian women – friends, colleagues, volunteers, and professionals – she presented the testimonies of women and their partners, children, and colleagues who lost their lives.

Ostap Slyvynsky *Return of the Void: on Yuri Andrukhovych's Poem Set Change*

Set Change, a poem by the Ukrainian poet Yuri Andrukhovych, first published in the volume *Exotic Birds and Plants* (1991) and translated into Polish by Jacek Podsiadło, appears to be particularly relevant today, during the Russian-Ukrainian war and the erasure of traces of Ukrainian culture and identity in territories occupied by Russia. The metaphor in the poem's title is, however, ironic and misleading: the poem is not about a superficial change of cultural symbols and patterns, but about replacing culture, values, and meanings with nothingness and emptiness. The clear anti-colonial and anti-nihilistic message of Andrukhovych's poem renders it a text addressing the sensitivity of not only Ukrainians today, but all nations threatened by authoritarianism and aggressive expansionism.

Yevhen Nakhlik Wierzbicki: *Pine Cone – Allusions and Symbols*

An explanation of mythological and Christian as well as historical and cultural allusions and symbols in *Szyszka pinii* (Pine Cone), a poem by Alfred Marek Wierzbicki, a contemporary Polish poet, theologian, ethicist, and professor, written in Palermo and Lublin on 12–17 February 2023. The author's reflection in this religious-philosophical poem follows the evolution of mankind from the sensual-fascinating Dionysian stand to the artistic Apollonian stance, emerging against a sensual-fascinating background, and then to the Platonic spiritual stance. And further – from Christian beginnings perceived as the light of comfort in suffering to that which is divine and human, humanitarian and full of an awareness of own value, but also humble and redemptive.

Yevhen Nakhlik *Irwaneć: Frivolous Tone and Black Humour*

The article discusses *Family name*, a poem by Oleksandr Irwaneć, a contemporary Ukrainian author and former member of the Bu-Ba-Bu literary group. This particular work discloses recognizable traits of the author's poetry: frivolity, naturalism, the grotesque, irony, and black humour. In the first part of the poem the author plays games with his surname – the same as that of a river in the former principality of Chernigov. In the second part he mocks tempting but deceitful mails about supposedly unexpected inheritances and boasts of his resistance although his irony remains bitter: actually, he would like to receive the offered millions.

Danylo Ilnytskyi *I Bet You Wish You Were Here / Golden Ratio = Ukraine. Commentaries on Poems by Oleksandr Irwaneć and Alfred Wierzbicki*

The text was written upon the basis of the author's two statements-commentaries made during the XI International Bruno Schulz Festival in Drohobych as part of the "poems in air raid shelters" cycle held on 9 July 2024. The author of this essay interprets the poem by Oleksandr Irwaneć, referring to the works of the Ukrainian poet and performer Nazar Hončar and to an amusing adventure experienced by the British actor Rowan Atkinson. The game played with one's surname and ironic self-observation possess not only a humorous-experimental nature but also, in a way, an ontological-dramatic one. "Each joke contains a seed of truth" and clowning changes into a serious self-dialogue. The funny story connected with his own surname inspires the author to cross the boundaries of that game for at least a brief moment. While adhering to a classical correlation between Dionysian and Apollonian elements, the author noticed in the poem by Alfred Wierzbicki a juxtaposition between Russian and Ukrainian culture; more, between mental-spiritual images of the world.

Bartolo Cattafi *Poems*

Maciej Tramer *Paper and Memory*

The article explores the impact that the circumstances surrounding a text can have on the manner in which it later enters the consciousness of its readers. The poem subjected to particular attention is the well-known *Elegia [o chłopcu polskim]* (*Elegy [for a Polish Boy]*) by Krzysztof Kamil Baczyński, along with the significant change to its title made by the poet's mother. As a result of this alteration, the text underwent a *sui generis* Polonization, and the allusion to Heinrich Heine's poem *Enfant perdu* was effectively obscured. The article raises questions about the extent to which the poet's tragic fate may have influenced both Stefania Baczyńska and Kazimierz Wyka, who prepared the first non-underground selection of the young poet's work – a volume in which *Elegy...* was first published. Clues for these considerations are found in the previously unknown correspondence between Baczyński's mother and Jerzy Andrzejewski, as well as in Wyka's recollections from his first post-war visits to the totally destroyed city of Warsaw. The article was written and presented in Drohobych, Ukraine, on November 19, 2023.

Helena Hejman *In the Words of Pain. Aleksander Wat's Transmutations*

Aleksander Wat was one of those "great ill men of literature" who, dissatisfied with the indifferent language of medicine, stressed in their experience of an illness a human, own perspective. Testimonies of Wat's painful malady – scattered in diaries, correspondence, and the book *Mój wiek*, and markedly present in his prose and poetry – never resemble observations of indices from a patient's chart/diary and are always already interpretations and carriers of anthropological meanings. This sketch starts with the story

Śmierć w szpitalu (*Death in Hospital*) in which the poetry of pain appears intra-typographically so as to once again read the poem with the *W czterech ścianach...* (*Within Four Walls...*) incipit as an explanation and transmutation of the poem about pain into a written down poem. This brief and frequently commented work constituting a hopeless centre of “the regions of suffering”, provides insight into the personality of the patient divided by an inner wall of pain, and explains this experience to citizens of the “world of the healthy” unfamiliar with it.

Andrzej Tyszczyk *The Reflections of Mr. Cogito about Redemption. Between the Ethics and Aesthetics of Tragedy*

A presentation of an anthropologically oriented interpretation of *Rozmyślenia Pana Cogito o odkupieniu* (*Mr. Cogito Meditates on Redemption*), the well-known poem by Zbigniew Herbert. The author of the article stresses the poem’s semantic ambivalence, which could become a foundation for divergent interpretations. Moreover, he proposes a lesson in which divergent deciphering becomes integrated as the components of a single semantic figure (without losing their opposition) described by the author as the figure of transcendental tragedy.

Piotr Śliwiński *From Experiencing Reality to Experiencing a Spectacle*

The involvement of contemporary poetry suggests a question about its links with traditions of politically active poetry, predominantly the undertakings of the 1968 generation. What links both formations and what fundamentally separates them? The status of reality turns out to be completely different. In the 1970s reality possessed an overwhelming character, remained arduous and severe, and the ideology of the world was empty and repellent. Today reality undulates, changes, and possesses the structures of pretence, but utopias and ideologies appear to be once again attractive.

Paweł Próchniak *Scintillation. Annotations to The Mythologization of Reality*

An interpretation insight into the main plot of the essay *Mityzacja rzeczywistości* (*The Mythologization of Reality*), in which Bruno Schulz indicates, with his characteristic insight, those features of poetry as an art of the word that render it a form and a tool of cognition oriented metaphysically and, at the same time, anthropologically. The definition of poetry formulated by Schulz is developed by the author of this sketch (based on the principle of an arcade of analogues) and placed within the context of recognitions pertaining to the cognitive power of the metaphor formulated by writers and thinkers belonging to the same cultural formation, including the author of *Sklepy cynamonowe* (*The Cinnamon Shops / The Street of Crocodiles*): Lucian Blaga, José Ortega y Gasset, Wallace Stevens.

Zbigniew Herbert *International Literary Award 2025*

Krystyna Dąbrowska *The Gift of Linking. Laudation*

Laudation in honour of Anne Carson upon the occasion of presenting her with the Zbigniew Herbert International Literary Award 2025.

Anne Carson *I Like Thinking*

Speech given by Anne Carson upon the occasion of presenting her with the Zbigniew Herbert International Literary Award 2025.

Anne Carson *The Anthropology of Water*

Opening fragment of the essay: *The Anthropology of Water*.

Locations: Americas

Ewa Dżurak *“This is what I remember” – continuations in the poetry of Leslie Marmon Silko, Storyteller from Laguna Pueblo*

Leslie Marmon Silko published *Storyteller* in 1981 (second edition 2012). This is her first work translated into Polish as *Opowiadaczka z Puebla Laguna* (2024). The format of the exceptional publication escapes genre classification and contains 8 short stories, over 20 poems, more than 20 short prose texts, and 26 black and white photos. The structure of the volume resembles a spider’s web, with radials of themes emerging from the centre and connecting concentric spiral threads of motifs. The book is, first and foremost, homage to the storytelling tradition of Laguna Pueblo and its culture. The presented article intends to familiarize readers with Leslie Marmon Silko and, in particular, to stress poetry strongly rooted in Laguna Pueblo culture.

Andrzej Rozwadowski *Images That Heal: the Decolonizing Power of First Nations’ Art in Canada*

Photographic collections depicting North American Indians from the turn of the 20th century are an atlas of sorts intended to document a “vanishing race”. Today, this atlas is subject to critical evaluation with one of the forms of its contestation being contemporary First Nations’ art. The article shows a specific aspect of such art, in which the “photographic atlas” is decolonised by symbols belonging to the “indigenous atlas” of the First Nations. Important symbols of this “indigenous and first atlas” are rock paintings, a confirmation of the First Nations’ rights to the lands they inhabit since time immemorial. The article explores how motifs of this “first art” are inscribed into the contemporary artistic projects of the First Nations, particularly those in which these two atlases are confronted, and rock paintings act as a medium of transfer to the world of ancestors and the core of indigenous spirituality.

Magdalena Barbaruk *Blinks of an Eye and Snapshots. On the Problems of a Latin American Story Reportage*

The point of departure of Magdalena Barbaruk’s reflections consists of experiencing weariness accompanying her while reading stories from Latin America. She proposes a hypothesis that the responsibility lay in their monumental and snapshot form. Additionally, Barbaruk declared that even extensive and appreciated stories confirm the thesis about the crisis of narration and, according to Byung-Chul Han, more extensively of contemporary culture. The author’s reflection revolves around questions whether Latin America is a blink of an eye land, what does this mean, and what sort of an impact this has on stories dedicated to Latin America. Barbaruk asks whether the syncretic, TikTok material reality of globalised America deprived of an aura offers an opportunity for an epiphany of being. While seeking possibilities for a story envisaged as a tale about the present she seeks inspiration, i.a. from Martin Heidegger, Walter Benjamin (*Denkbilder*) or Olga Tokarczuk (“the tender narrator”). Doing so Barbaruk declares that the blink of an eye concept can be linked with memory and experiencing the past (not contrary to Heidegger’s conception focused on the “ecstasy” of contemporaneity). Barbaruk does not regard reportage as information about the unknown but as an epiphany-like (shaman) art of spinning a story, i.e. she links the “present” with a certain type of congestion of the sense offered by poetry or a ritual. Inspired by *Pasażerowie. Ayahuasca i duchy Amazonii* by Mateusz Marczewski, she declares that a reportage can be tactile, healing, and offering insight into reality, but also into one’s own situation.

Locations: Drohobycz**Jurko Prochasko *The Century of Memory***

This essay presents a cross-section of most important accomplishments within the range of assorted science disciplines, traditions, and paradigms as well as several literary events that impacted the moulding of the present-day comprehension of memory. The chosen period is the “long twentieth century”, associated with a question asking why extremely different theories of memory occupied such a significant rank during this particular historical time, and why did it become the “century of memory?”. Within the wide contexts of theories of modernity, modernization, secularisation, and the disintegration of traditional worlds, attention was paid to several basic intuitions, theories, and conceptualisations derived from Freudian and Lacanian psychoanalysis, Bergsonism, assorted currents of phenomenology, hermeneutics, and the aesthetics of reception, poststructuralism, contemporary historical and humanities studies, as well as the theory of collective, mass, and cultural memory. Particular attention was paid to ways of treating poetics devoted to Bruno Schulz. Memory constellations and challenges associated with the present-day war in Ukraine were noticed. An attempt was made to define the most significant memory motifs in contemporary times, including dialectics between fear of forgetting, comprehended as fear of loss, and fear of an unwanted return (repetition) of the ousted and the forgotten.

Myroslaw Marynowycz *Why Does Bruno Schulz Always Return?*

The author of this essay considers the meanings of the works, life, and murder of Bruno Schulz within the space of particular acoustic qualities and exegetic significance of his constant presence in his hometown as well as the dramatic causes of his irrevocable re-appearances in memory and post-memory at the time of the war waged in Ukraine. Bridges between the fulfilled catastrophe and the catastrophe taking place today have been erected upon the basis of allusions taken from Schulz's stories, i.e. *Treatise on Mannequins*, *Letters and Drawings*, *Dead Season*, *August*, and *The Night of the Great Season*. The author's reflection links theosophical and anthropological paths and welds the bases of the past and the present, while the figure explaining those links and echoes continues to be Schulz himself, absorbed by means of the eternal antagonisms of the essential and the tawdry, the sacral and the profane, the victim and the murderer. The presented essay brings to mind both paradoxical and irreversible returns of the consequences of the unleashed macabre: shots aimed at the back of Schulz's head and that of the Ukrainian poet Vakulenko. The drama of the bestial war in Ukraine has been depicted in Biblical and historical contexts as a paroxysm of the fury of evil which, despite all, will be incapable of reversing the will of providence.

Danylo Ilnytskiy *Memory: Inclusion, Disenfranchisement*

The text was written upon the basis of the author's speech during the XI International Bruno Schulz Festival in Drohobycz as part of a “memory, presence, returns” discussion panel, which took place on 8 July 2024. By basing himself on the theme of the discussion the author proposes to expand the categories of “presence” and “returns” into two other conceptions: “inclusion” and “disenfranchisement”. This reflection was created against the background of defying (or rather the antinomy of) responsible memory, a memory of constant inclusion which can change into construction, ideological conditioning, and even conjuncture – as well as involuntary memory: the sort that creates itself and which at times is wild and rampant, but invariably monolithic in its veracity and free nature.

Dariusz Wojakowski *Experiencing the SchulzFest Community as a Bridge between the Past and the Future*

The intention of this article is to demonstrate the role played by the SchulzFest artistic community in Drohobycz in conditions of a social crisis connected with the outbreak of a full-scale war in Ukraine. The role in question is described both within the context of practices reinterpreting the past evoked by the works and life of Bruno Schulz, as well as the biographical and institutional significance of “the second past” – events and actors associated with undertakings pursued for the sake of remembering Schulz in the course of the past twenty years. This “second past” created a specific network of social links that in wartime conditions emerged as a special community described as “the Republic of Dreams”. The latter's features include capability of transforming activities, targets, and structures while remaining resilient and constituting a *communitas* of helpers supporting others and itself.

Karen Underhill *The Bruno Schulz golus Image-puzzle*

In this essay, written in honour of the late Prof. Jerzy Jarzębski, a discussion on the Yiddish term *golus* – a bivalent word meaning both “exile” and “diaspora” – becomes an opportunity to reflect on several themes that define and link the work of Bruno Schulz, the life and scholarship of Jerzy Jarzębski, and the context of shelter and solidarity created at the 2024 SchulzFest in Drohobycz. In his 1937 essay on E.M. Lilien, Schulz described the artist's work as a “creation born of the longing of *golus*”. This article proposes that in his diasporic modernist poetics Bruno Schulz succeeded in actively harnessing the “image-puzzle” of *golus* so as to create literature that could encapsulate the unresolvable tension of life as a Jewish writer in the post-WWI Europe of nation states, and that the author's lasting gesture was to open up this specific Jewish experience both to the stranger and the other.

Stanisław Rosiek *Bruno Schulz Says Who He Is. The Courage of Disclosure*

The author reconstructs the circumstances of the “coming out” of Bruno Schulz-the painter, i.e. a presentation of his visual works at an exhibition held in Borislav in 1921. By focusing on the perception of those works he discloses the stake of disclosure whose gesture not only described the “tragic ethos”, fascinations, and fears of the author, but also in a provocative manner violates the local, Drohobych *status quo*. The text also displays the process of the formation of Schulz' visual style against the backdrop of the visual culture of the epoch: in this manner it shows the way in which Schulz transcends it and what “courage of disclosure” means in this particular case.

Kinga Burek-Domżańska *Surreal Aspects of Andrzej Pawłowski's Art in the Optics of Short Stories by Bruno Schulz*

Andrzej Pawłowski's works are not an interpretation of Schulz's prose. The author of the article used the writer's texts as a research tool and was encouraged to do so by a new fact concerning Pawłowski's literary interests. In her research she treats the concept of surrealism more broadly than merely limiting it to a concrete trend in art, but as a specific creative attitude that manifests itself in different periods in the history of art. In doing so she analyses Pawłowski's art within the range of various media: from experimental film and photography to sculpture. Selected writings and theoretical concepts possessing an inseparable connection with Pawłowski's work have been taken into consideration. The author's attempt to use literary research for the purpose of studying visual art enabled her to better demonstrate the previously unnoticed surrealist aspects of Pawłowski's art.

Monika Sznajderman *At the Home of Bruno Schulz*

For the author of this article the home of Bruno Schulz in Drohobycz, preserving invisible traces of the artist's life, becomes a point of departure or rather an excursion involving other "ghostly" spaces according to a description by Katarzyna Kończal, who refers them to the works of W.G. Sebald, spaces in which the living dwell next to the dead and time becomes suspended. Forays along literary trails in search for traces of those slain in the Holocaust.

Locations: Clearances, Passages**Michał Klinger *Archaic Origins of the Phenomenon of "Place"***

The archaic Scripture contains the message of primordial "places" that become "events", sometimes extremely mysterious ones (Moriah, Golgotha). A *via negativa* of sorts marks the myth of Paradise: the creative act fills "lack" in the still empty place. This "change" creates a "site of a diabolical drama" of fall and salvation. The author postulates creating the foundations of the "place-event" phenomenon.

Paweł Drabarczyk vel Grabarczyk *Gesamtkunstwerk Augenblick*

In 2014 Gerhard Richter produced paintings-enlarged versions of four photographs taken in Auschwitz-Birkenau in August 1944 and regarded as the sole preserved photographs documenting mass-scale slaughter in Nazi death factories. In a successive stage he painted over the four frames by means of abstract forms. On 9 February 2024 an edition of those paintings was shown in Oświęcim in a specially designed pavilion described as a total work of art composed of reproductions of four photographs "torn out of Hell", an edition of four Richter canvases, a 8-meter large mirror, and an architectural setting. All incline towards reflection whether the Oświęcim project remains consistent with comments expressed by Georges Didi-Huberman, and to what degree does it betray the message of *Images in Spite of All* and *Bark*. Can the question posed by Didi-Huberman – asking whether it is necessary to embellish in order to teach – be applied in the case of a minimalistic pavilion granted rather church-chapel and, at the same time, somewhat "loft" aesthetics? Was Didi-Huberman, while adding the four photographs to his *Gesamtkunstwerk* – in the manner of builders of old erecting churches on sites intended for storing relics or for the sake of honouring them – able not to conceal those "tatters" of fundamental significance?

Agata Lipczik *The Case of Moshe Oved*

An attempt to characterise the artistic output of Moshe Oved (1885–1958). Born in the then Płock Governorate, this renowned antiquarian was one of the key figures within the artistic community of the Jewish population in London during the first half of the 20th century. Known primarily as a specialist in antique jewellery, he actively participated throughout most of his life in initiatives promoting the work of Jewish artists and was one of the co-founders and later the most active members of the Ben Uri society. In addition to intensive efforts to develop Yiddish culture, Moshe Oved first gained recognition as a poet and subsequently as an artist. His earliest works were jewellery pieces: stylised rings in zoomorphic forms, often adorned with engraved inscriptions of a poetic nature. After the war, Oved also created distinctive sculptures that clearly referred to Jewish mysticism and sometimes, as in the case of a series of six-branched candelabra, served to commemorate the victims of the Holocaust. The article highlights the parallel nature of Oved's sculptural and literary work, whose common denominator was his deep, internal spiritual experience.

Weronika Grzesiak *The Master and the Museum. The Misadventures of the Bulgakov Museum in Contemporary Kyiv*

Located in the very centre of the Ukrainian capital, the Bulgakov Museum has been operating since 1991, commemorating the life and work of the Russian writer and playwright. Mikhail Bulgakov was born in Kyiv, lived there for the first half of his life, and dedicated some of his works to this town. Anti-Ukrainian sentiments can be found in certain writings – particularly those depicting the battles for the city waged in 1918 and 1919, which he witnessed. Consequently, the legitimacy of founding and maintaining the museum has been questioned from the very beginning of the institution's existence. Since Russia's invasion of eastern Ukraine in 2014, and especially after the outbreak of a full-scale war in February 2022, the Bulgakov Museum has come under intensified criticism from various groups. The contemporary history of the Museum, the transformations – both implemented and planned – of its exhibition, and the evolving narrative presented within its space, the institution's new missions, and the ways it grapples with the difficult legacy of colonialism are the subjects of this article.

Agnieszka Bednarek-Bohdziewicz *Topos: Train Station. The Ethnography of Small Kashubian Train Stations*

The author analyses the socio-cultural role played by small Kashubian train stations which fulfilled the function not merely of a transport infrastructure but also a place of residence of the employees. The analysis is based on an ethnographic study of train station spaces envisaged as "taskscape" – a dynamic landscape of activities and social relations inspired by Martin Heidegger's phenomenological conception of dwelling and the anthropological theory proposed by Tim Ingold. Despite the suspension of the train line in 2000, the train stations preserve their symbolic and emotional value by remaining a place of reminiscences and social practices. This space linked the private and public sphere by creating a specific community in which daily activity, scents and sounds merge professional and domestic life. Contemporary attempts at a revitalisation of train stations and their adaptation to the needs of the local community confirm their lasting significance as cultural heritage and space for social meetings. The author stresses that a train station is not merely an architectural object belonging to the transport infrastructure but a living multi-dimensional social and symbolic space of importance for the identity of the local community.

Autobiogriffures by Sarah Kofman**Sarah Kofman *Rue Ordener, Rue Labat***

Fragment from an autobiographical book by the philosopher Sarah Kofman, in which she returns to her childhood and wartime: the fate of a Jewish child in occupied Paris.

Sarah Kofman *Autobiogriffures. Autobiographical Fragments*

Fragments from an autobiographical-philosophical book by Sarah Kofman, who reflects on the conditionings of her works, delves into the frameworks of autobiographical qualities, analyses dreams, and returns to intellectual inspirations.

Karoline Feyertag *Transcription of Dreams*

Fragment of *Sarah Kofman: Eine Biographie*, the first complete intellectual biography of this French philosopher.

Zuza Dolega, cykl *Spis Treści*, pirografia, воск, technika mieszana, stronicie i okładki książkowe, praca wieloelementowa, 2021.
Dzięki uprzejmości artystki.

Polska Sztuka Ludowa

KONTEKSTY

ANTHROPOLOGY OF CULTURE ♦ LITERATURE ♦ ART

2025 rok LXXVIX nr 3 (350). Indeks 369403. ISSN 1230–6142.

INSTITUTE OF ART POLISH ACADEMY OF SCIENCES, LIBER PRO ARTE ASSOCIATION

Contents 3 2025

Poetry as Anthropology

- DARIUSZ CZAJA, PAWEŁ PRÓCHNIAK *Anthropology of Poems*
- DARIUSZ CZAJA *Che cos'è la poesia?*
- OWEN BARFIELD *Language and Poetry*
- CRISTINA CAMPO *Attention and Poetry*
- RONALD STUART THOMAS *Poems*
- CRISTINA CAMPO *On William Carlos Williams*
- CRISTINA CAMPO *On John Donne*
- MARIANNA KIJANOWSKA *Poems*
- DARIUSZ CZAJA *Voices from the Void*
- WIERA MENIOK *Place of Hope. On the Most Recent Poetry by Serhiy Zhadan*
- SERHIY ZHADAN *Selected Poems*
- KRZYSZTOF CZYŻEWSKI *Life of Expiration: Victoria Amelina*
- OSTAP SLYVYNSKY *Return of the Void: on Yurii Andrukhovych's Poem Set Change*
- YEVHEN NAKHLIK *Wierzbicki: Pine Cone – Allusions and Symbols /*
Irwaneć: Frivolous Tone and Black Humour
- DANYŁO ILNYTSKYI *I Bet You Wish You Were Here / Golden Ratio = Ukraine.*
Commentaries on Poems by Oleksandr Irwaneć and Alfred Wierzbicki
- BARTOLO CATTAFI *Poems*
- MACIEJ TRAMER *Paper and Memory*
- HELENA HEJMAN *In the Words of Pain. Aleksander Wat's Transmutations*
- ANDRZEJ TYSZCZYK *The Reflections of Mr. Cogito about Redemption.*
Between the Ethics and Aesthetics of Tragedy
- PIOTR ŚLIWIŃSKI *From Experiencing Reality to Experiencing a Spectacle*
- PAWEŁ PRÓCHNIAK *Scintillation. Annotations to The Mythologization of Reality*

Zbigniew Herbert International Literary Award 2025

- KRYSZYNA DĄBROWSKA *The Gift of Linking. Laudation*
- ANNE CARSON *I Like Thinking*
- ANNE CARSON *The Anthropology of Water*

Locations: Americas

- EWA DŹURAK *"This Is What I Remember" – Continuations in the Poetry of Leslie Marmon Silko, Storyteller from Laguna Pueblo*
- ANDRZEJ ROZWADOWSKI *Images That Heal: the Decolonizing Power of First Nations' Art in Canada*
- MAGDALENA BARBARUK *Blinks of an Eye and Snapshots. On the Problems of a Latin American Story Reportage*

Locations: Drohobycz

- JURKO PROCHASKO *The Century of Memory*
- MYROSLAW MARYNOWYCZ *Why Does Bruno Schulz Always Return?*
- DANYLO ILNYTSKYI *Memory: Inclusion, Disenfranchisement*
- DARIUSZ WOJAKOWSKI *Experiencing the SchulzFest Community as a Bridge between the Past and the Future*
- KAREN UNDERHILL *The Bruno Schulz golus Image-puzzle*
- STANISŁAW ROSIEK *Bruno Schulz Says Who He Is. The Courage of Disclosure*
- KINGA BUREK-DOMŹALSKA *Surreal Aspects of Andrzej Pawłowski's Art in the Optics of Short Stories by Bruno Schulz*
- MONIKA SZNAJDERMAN *At the Home of Bruno Schulz*

Locations: Clearances, Passages

- MICHAŁ KLINGER *Archaic Origins of the Phenomenon of "Place"*
- PAWEŁ DRABARCZYK *Gesamtkunstwerk Augenblick*
- AGATA LIPCZIK *The Case of Moshe Oved*
- WERONIKA GRZESIAK *The Master and the Museum. The Misadventures of the Bulgakov Museum in Contemporary Kyiv*
- AGNIESZKA BEDNAREK-BOHDZIEWICZ *Topos: Train Station. The Ethnography of Small Kashubian Train Stations*

Autobiogriffures by Sarah Kofman

- SARAH KOFMAN *Rue Ordener, Rue Labat*
- SARAH KOFMAN *Autobiogriffures. Autobiographical Fragments*
- KAROLINE FEYERTAG *Transcription of Dreams*

Presentations of the artistic work of KAMA SOKOLNICKA, KRYSZYNA PIOTROWSKA and ZUZA DOLEGA.